

שיר השירים (17)

לפרוח, לצמוח ולהיות גדול בתורה. אבל אם הוא, חס ושלום, נופל מהעץ, הוא מתדרדר ונעשה גרוע מן הגויים.

ומתוק האור "הגדה של פסח" בשם ר' אליהו לויפאן זצ"ל

הביאני אל בית היין

במדרש הובאו כמה וכמה פרושים על הפסוק הזה. אחד מהם מקשר בין בית היין למעמד הר סיני. יש להקשות: מה ההשוואה בין בית היין שבו בדרך כלל מתגוללים שיכורים ובין מעמד הר סיני, שהוא סמל הקדושה והטהרה של עם ישראל? יש לומר: יש הרבה דברים מקבילים בין לימוד התורה ליין, כמו שטעמו של היין מתקלקל אם מוסיפים לו חומרי לְנְאִי, כך אסור בתכלית האיסור להוסיף חכמות זרות על התורה הקדושה, דכולא בה, וכל הוספה שכזו פוגמת מאוד בלימוד, כמו שכוס של ברכה צריכה להיות מלאה על גדותיה, כך יש ללמוד בהתמדה גדושה. כמו שביין כמה שאדם שותה יותר כך הוא צמא לעוד ועוד, גם בלימוד התורה ככל שיתעסק וישקיע יותר את ראשו בלימוד, כך יהיה לו יותר צמאון וחשק ללמוד עוד ועוד. וכמו שריחו של היין נודף למרחקים, כך ריחה של תורה וטעמה של תורת אלוקינו, ונאים הדברים למי שאמרם.

רבי שמאול רוזובסקי זצ"ל ראש ישיבת פוניבז

הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה (ב, ד)

"הביאני אל בית היין", ראשי תבות 'אהבה', הקב"ה אוהב אותנו בזכות "בית היין" שזו התורה. ומדוע רק בראשי תבות ומדוע לא כתוב במפורש אהבה? שכן, הרבה צריכים לעבוד ולעמול עד שנהנים מן התורה, ורק אז, כשהכל מצטרף לאחר שנים של עמל, מתגלה לאדם כמה אהבה טמונה בתורה, כמה נהדרת היא.

החיד"א בספרו "חומת אנך"

דגלו של הקב"ה, אמת אחת, גוונים רבים

ודגלו עלי אהבה (ב, ד)

אמר רבי אבא אמר רבי שמעון בן לקיש: שני תלמידי חכמים המדגלים זה לזה בהלכה, הקב"ה אוהבן, שנאמר: "ודגלו עלי אהבה" (שבת סג)

מהי כוונת חז"ל באמרם שמדגלים זה לזה? יש לומר: החפץ חיים היה נוהג לומר על הגמרא (סוף מסכת תענית): אמר רבי אלעזר, עתיד הקב"ה לעשות מחול (עגול) לצדיקים, והוא יושב ביניהם בגן עדן, וכל אחד ואחד

פתפוח בעצי היער כן דודי בין הפנים בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחפי. הביאני אל בית היין (ב, ג-ד)

רש"י מביא מדברי המדרש: ומדרש אגדה: התפוח הזה הכל בורחים הימנו, לפי שאין לו צל, כך ברחו כל האומות מעל הקב"ה כמתן תורה, אבל אני בצלו חמדתי וישבתי. ויש לפרש את המשך הפסוק כמין חומר, בהקדם מה שאמרו בירושלמי (תענית פרק ד' הלכה ה'), שארבעים שנה קודם שגלו בני ישראל לארץ בבל נטעו תמרים בכבל, כדי שיאכלו מזה בני ישראל, וזאת משום שמיני מתיקה מרגילים את הלשון לתורה. ואכן, מצאנו בבבלי (תענית ט:), שעולא הגיע לבבל וראה שהתמרים נמכרים בזול, ואמר על כך שבוודאי יכולים לעסוק בתורה הרבה. אלא אחרי שעולא אכל מהתמרים נתקלקלו מעיו וכל הלילה הוא הצטער מכאב בטנו, עד שבבוקר הוא כבר התפלא כיצד בכלל יכולים לעסוק בתורה כשיש שפע שכזה של תמרים. והאמת היא שקיימת עצה לאכול תמרים מבלי לסבול מחולי מעיים, וזאת על פי מה שגילו לנו רבותינו (נדרים סו.), שיש מיושן טוב ויפה הוא לרפואת חולי מעיים, ונמצא איפוא שהאוכל תמרים כדי שירגיל את לשונו לתורה, עליו לשתות יחד עם זה גם יין מיושן כדי לרפאות את חולי המעיים, ועל ידי כך הוא יכול לעסוק בתורה.

מעתה, הוא שאמר הכתוב: "בצלו חמדתי וישבתי", שבני ישראל חומדים ומתאווים לעסוק בתורה, והעצה לזכות לכך הוא על ידי "ופריו מתוק לחפי", שהפירות המתוקים מרגילים את הלשון לתורה, אלא שאם תאמר שיכול לגרום לחולי מעיים, על זה ממשיך הפסוק ואומר מיד: "הביאני אל בית היין", שישתה יין מיושן שנשתמר בבית היין ובכך יהיה רפואתו ויוכל לעסוק בתורה.

כמוצא שלל רב "שיר השירים"

פתפוח בעצי היער כן דודי בין הפנים (ב, ג)

ומובא בתוספות (שבת פח.) שתפוח כאן הכונה לאתרוג. מה המיוחד באתרוג? שהוא דר באילנו משנה לשנה (סוכה לה.), כלומר האתרוג יכול לגדול ולתפוח לממדים גדולים מאוד. אבל מצד שני, אם הוא גדול מדי הוא עלול ליפול מן העץ מחמת כובדו ולהתרסק, ואכן האתרוגים שאנו נוטלים הם אתרוגים שלא הגיעו לשיא גידולם. כלומר לאתרוג יש מעלה שהוא נמצא על העץ כל הזמן והוא דר באילנו משנה לשנה, אבל זה גופא גם חסרון, כי אם הוא נופל הוא מתרסק. היהודי דומה לאתרוג, אם הוא מחובר לעץ החיים, לתורה, הוא יכול

הלכה: להפסיק בעניית דברים שבקדשה באמצע עטיפת הטלית

כתב המ"ב (סימן ח סק"ו): צריך להיות הברכה קודם העטיפה וכו' ובפסקי תשובות (אות ו) כתב: ויזהר מאוד שלא לדבר אף לא תיבה אחת בין הברכה לעטיפה, ואף לא לענות אמן וקדושה וברכו ושאר דברים שבקדושה, ואם הפסיק צריך לחזור ולברך, וכמו כן יש לכתחילה לימנע משהייה אפילו בלא דיבור כלל אלא תיכף ומיד תוך כדי דבור מברכתו יתחיל בעטיפה, ואם הפסיק בשהייה, כל זמן שלא הסיח דעתו לדברים אחרים אינו חוזר ומברך.

פסקי תשובות חלק א'

פתגם: חיבוק הורים לפעמים מסתיר את ילדם, או חוסם לו את האור.

ספר "שמחלה"

חקירה: ציצית

המצוה רק על הציצית עצמה, או על כל הבגד. (קהילות יעקב יבמות ד: רק בעצמן ומדבריו משמע שיש חולקים)

ספר "קובץ דרשות וחקירות"

סיפור: טעות חוזרת

רב גדול בישראל חיבר ספר חידושים על סוגיות הש"ס, וקבע לו שני מחירים שונים: חמשה רובל לתלמידי חכם ועשרה רובל להדיוט. לימים בא אליו אחד הקונים והעלה לפניו שורה ארוכה של השגות וקושיות על ספרו. נענה הרב ואמר לו: עליך להוסיף עוד חמשה רובל במחיר הספר שקנית ממני. מאי משמע? תמה הלה. פשוט מאוד, השיב הרב, כאשר קנית את ספרי היית בחזקת תלמיד חכם, השיב הרב. עכשיו הוכחת בעליל, שאינך אלא עם הארץ, ועליך להוסיף, איפוא עוד חמשה רובל.

ספר "חד וחלק" חלק ד'

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, צדוק בן מרים. לעילוי נשמת של גינט מסעודה בת ג'ולי יעל, לעילוי נשמת שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם, רפאל שלמה בן אסתר.

מראה באצבעו, והקשה: למה דוקא מחול? ויישב שרמז יש בזה: שאף שכל צדיק וצדיק יש לו דרך מיוחדת בעבודת ה', לא הרי זה כהרי זה, הרי לעתיד לבוא יתגלה שאף שהדרכים היו שונות אחת מחברתה, המטרה היתה אחת, ודומה הדבר לעיגול, שמכל צד שמודדים פנימה הכל שווה, האם המטרה היא הנקודה הפנימית, וכך בדרכי צדיקים, שאמנם כל אחד יושב בקצה אחר, אך הכל מראים באצבעותיהם לנקודה הפנימית, ואלו ואלו דברי אלוקים חיים. ומכאן, שאף שכל צדיק וצדיק יש לו דרך פרטית מיוחדת בעבודת ה', כל אחד כפי תכונותיו וכוחותיו, אבל אסור לו להשפיל ולבטל את דרכו של חברו, ואדרבא, אמרו חז"ל (ערובין יג): שמשום כך קיימא לן כבית הלל, מפני שהקדימו, כלומר: החשיבו (רש"י שם) את דבר בית שמאי מדבריהם.

ובדרך זה יש לפרש את מה שנאמר (שמות יט, ב) "ויתן שם ישראל נגד ההר" וברש"י כתב: כאיש אחד בלב אחד. ועל כן נאמר "ויתן" שהוא לשון "חן", כלומר: אף שלכל אחד היה שורש נשמה פרטי ודרך מיוחדת בעבודת ה', מכל מקום מצאה חן בעיניו גם דרכו של חברו, וכן נעשו כאיש אחד בלב אחד, ועל ידי זה זכו לקבלת התורה.

זו היתה גם מטרת דגלי המדבר, שלכל שבט היו מידות פרטיות, וכפי שראינו בברכות המיוחדות שהתברך כל שבט על ידי יעקב ומשה, ובגלל זאת כל השבטים "סביב לאוהל יחנו". עתה נבין את הלשון שני תלמידי חכמים המדגלים זה לזה בהלכה, שכל ת"ח בא ומנופף בדגל שלו הארוג וצבוע ע"פ דרכי התורה וההלכה כפי שורש נשמתו הפרטית, אולם מתי הקב"ה אוהבם? כשמדגלים זה לזה, וכמו שאמר המלבים על הנאמר אודות המלאכים (ישעיה ו, ג): "וקרא זה אל זה ואמר", דהיינו: שמושפעים אחד מחבירו, שהרי גם אצל המלאכים אין שליחות האחד נוגעת בחברתה, כל מלאך והשליחות היחודית שהוטלה עליו, ובכל זאת כאשר מגיעה השעה לומר קדוש, כל המלאכים קוראים "זה אל זה", ולא "זה כנגד זה" שכן הם מחשיבים אחד את חברו.

וכן בתלמידי חכמים, כשמדגלים זה אל זה בהלכה, ולא זה כנגד זה, שמשפיעים ומושפעים אחד מחבירו באהבה הדדית, שמחשבים ומייחסים אחד את דברי חברו בכבוד ובהערצה, אז "דגלו עלי אהבה", כי אז דגלו של הקב"ה אינו סתם דגל גוון אחד, אלא דגל מעורבין בו הרבה גוונים, כל אחד בצבע הפרטי שלו, עד שמתערבים כל הצבעים לדגל נהדר, שהוא תפארת שבתפארתו.

כמוצא שלל רב "שיר השירים"

